

עירובין צה. (תחילת הפרק) עד צו: (שד מסוף הצרות)

ביאורי מושגים

התנאים נחלקו בסוגייתנו האם נשים יכולות לקיים מצוות עשה שהזמן גרמא. כיום נוהגות הנשים לקיים מצוות עשה שהזמן גרמא אם רצונן בכך. הראשונים נחלקו האם נשים המקיימות מצוות עשה שהזמן גרמא יכולות לברך על כך (התוס' אצלנו דן בכך באריכות). להלכה נחלקו בכך הספרדים והאשכנזים. האשכנזים נוהגות לברך על מצוות עשה שהזמן גרמא, בעוד שהספרדים נוהגות לא לברך.

משנה

המוצא תפילין בשדה

המוצא תפילין ישנות:
 ת"ק: מכניס כל פעם זוג אחד.
 ר"ג: מכניס כל פעם שני זוגות.

המוצא תפילין חדשות:
 לא יכניסם.

המוצא חבילות של תפילין:
 שומר עליהם עד צאת השבת, ואז מכניסם יחד.

המוצא תפילין בשעת סכנה:
 מכסן ומביאן בחושך בהסתרה.

העברה מיד ליד

ר"ש: עדיף להעביר תפילין (וכן תינוק) מיד ליד עד שמגיעים לעיר.

ר' יהודה: מותר להעביר חבית מיד ליד אפילו מחוץ לתחום.

חכמים: אסור להוציאה מחוץ לתחומה.

טעמו של ת"ק:

א. מותר להוציא תפילין כתכשיט - כמו שבחול יוצאים רק בזוג אחד כך גם עכשיו.
 ב. שבת זמן תפילין - מותר ללבוש זוג אחד למצוה. זוג נוסף יהיה בגדר בל תוסיף.

טעמו של ר"ג

מוציאים את התפילין כתכשיט - יש מקום בראש וביד לשני זוגות תפילין.

מדוע לר"ג אין בעיה של בל תוסיף:

אפשרות א': שבת לאו זמן תפילין.

אפשרות ב': איסור בל תוסיף קיים רק כשמתכוון להוסיף, אם לא מתכוון אין בכך בל תוסיף.

אפשרות ג': כיוון שבשביל לקיים מצוה יש צורך להתכוון ואם לא מתכוון אין כאן קיום של מצוה ואם אין קיום של מצוה וודאי שאין כאן 'בל תוסיף'.

זמן הנחת תפילין

שיטת ר' יוסי הגלילי: תפילין הם חוקה ולכן החיוב הוא רק בימות החול (ולא בלילה ולא בשבתות וימים טובים).

שיטת ר' עקיבא: תפילין הם אות ולכן חייבים בו תמיד (גם בלילה) - מלבד בשבת ויו"ט שבהם יש כבר אות.

שיטת ר' יהודה ור' מאיר: תפילין הם אות וחייבם בו תמיד - בימים ובלילות בימות החול, בשבתות, וביו"ט.

מקום הנחת התפילין

ביד: השריר שבזרוע (הקיבורת).

בראש: בין המקום שהשערות צומחות ועד מקום שבו הראש של התינוק רך (זוהי שיטת הרא"ש - רש"י מבין שהמקום הוא המקום שבו הראש של התינוק רך).

חיוב נשים במצות עשה שהזמן גרמא

ר' יוסי ור' שמעון: נשים המעוניינות בכך יכולות לקיים מצוות עשה שהזמן גרמא.

ר' יהודה ור' מאיר: נשים לא יכולות לקיים מצוות עשה שהזמן גרמא.

עירובין צו: (ש6 מסוף הצרות) עד צו: (המשנה)

ביאורי מושגים

חזקה - התנאים נחלקו מתי אוסף של מקרים הופך להיות תופעה. רבי סבר שאחרי שני מקרים אנו מתייחסים למקרים כתופעה ואילו רשב"ג סבר שרק אחרי שלוש פעמים אנו מתייחסים למקרים כתופעה.

ציטוט מהמשנה

המוצא תפילין חדשות: לא יכניסם.

מדוע אין להכניס תפילין חדשות:

אפשרות א':
אנו חוששים שאלו קמיעות.

אפשרות ב':
מדובר כשהן לא קשורות.

מצאנו דעה תנאית הסוברת ש:
מצא תפילין מוכנות או חוטי תכלת שזורים וחתוכים - חזקה שהוכנו לצורך מצוה (ציצית או תפילין).

לפי אפשרות א' - דעה זו חולקת על המשנה.
לפי אפשרות ב' - דעה זו משתלבת עם המשנה.

מדוע לא ניתן לקשור את התפילין בקשר עניבה וכך ללובשם:

רב חסדא: כיוון שלא יוצאים ידי חובה בקשר של עניבה.

אביי: כיוון שר' יהודה מחייב בשבת גם על קשירת עניבה.

הקונה תפילין ממקור לא ידוע

מאדם אחד - צריך לבדוק 3 תפילין, מתוכם לפחות אחד של ראש ואחד של יד. (לפי רבי מספיק לבדוק 2)

מכמה אנשים או כמה חבילות מאותו מקור - יש לבדוק 3 דוגמיות מכל מקור וחבילה. (לפי רבי מספיק 2)

התנאים נחלקו האם חזקה זה בפעמיים או בשלוש פעמים. רבי שסבר שפעמיים יוצרות חזקה - הסתפק 22 בדיקות.

ציטוט מהמשנה

המוצא חבילות של תפילין:
שומר עליהם עד צאת השבת, ואז מכניסם יחד.

המוצא תפילין בשעת סכנה:
מכסן ומביאן בחושך בהסתר.

אם יספיק להכניס את כל התפילין (זוג אחר זוג) עד צאת שבת - יכניס. אם לא יספיק - יחכה עד למוצאי שבת. ואם מיוחד להשאיר לבד מחשש לליסטים - יוליכם בבת אחת כל פעם פחות מ4 אמות.

המשנה מתייחסת לשעת שמד שבה אם יראוהו ליד תפילין ירהגוהו.

ציטוט מהמשנה

ר"ש: עדיף להעביר תפילין (וכן תינוק) מיד ליד עד שמגיעים לעיר.

טעם מח' ר"ש וחכמים:
ר"ש: עדיף להעביר מיד ליד כדי שלא יוליך בטעות יותר מ4 אמות.
חכמים: עדיף להוליך כל פעם פחות מ4 אמות כדי למנוע את פרסום האירוע.

ציטוט מהמשנה

ר' יהודה: מותר להעביר חבית מיד ליד אפילו מחוץ לתחום.

חכמים: אסור להוציאה מחוץ לתחומה.

מדוע ר' יהודה מתיר להוציא את החבית מחוץ לתחום

רבא: מדובר כשהמים לא קנו שביתה והחבית קנתה שביתה. החבית מתבטלת למים. לכן מותר להעבירה אגב המים מחוץ לתחום.

רב יוסף: מדובר בשיירה שיש בה מצוקת מים, ולכן התירו במקרה זה במיוחד.

רב אשי: מדובר כשגם המים וגם החבית לא קנו שביתה.

יש ברייתא מפורשת לפיה ר' יהודה מתיר דווקא בשיירה.

לאור ברייתא זו קבע אב"י שיש לאמץ גם את הסבר רבא וגם את הסבר רב יוסף.

עירובין צז: (המשנה) עד צח: (המשנה השנייה)

ביאורי מושגים

טלטול חפץ מרשות לרשות - כדי לעבור על איסור הוצאה מרשות הרבים לרשות היחיד (ולהפך) יש צורך לעקור חפץ הנמצא ברה"י ולהניחו ברה"ר. אם לא היתה עקירה או שלא היתה הנחה אין כאן איסור תורה. אם רק חלק מהחפץ הונח ברשות הרבים או שהחפץ לא הונח ברה"ר אלא עדיין נמצא באויר (הגמרא בתחילת מסכת שבת דנה במקרים נוספים שבהם החפץ לא נחשב מונח) - גם אז אין איסור תורה. המשנה שלנו עוסקת במקרה שבו התגלגלה מגילה מיד האדם לרה"ר. מהתורה אין איסור להחזיר את המגילה כיוון שהיא לא מונחת כולה ברה"ר. הגמרא דנה גם במקרה שבו המגילה התגלגלה אבל עדיין מונחת באויר - גם כאן אין איסור כיוון שהמגילה לא הונחה ברה"ר.

משנה

התגלגלה מגילה ממפתן הדלת (רמפה שלפני הדלת) לרה"ר:

מחזירה אליו.

התגלגלה המגילה מהגג לרה"ר:

ת"ק: הגיעה עד 10 טפחים מהקרקע - מותר להחזירה. פחות מ10 טפחים - אסור להחזירה (ויש להופכה על הכתב).

ר' יהודה: כל עוד לא נגעה בקרקע - מותר להחזירה.

ר' שמעון: גם אם נגעה בקרקע - מותר להחזירה (זאת כיוון שקדושת כתבי הקדש דוחה את כל איסורי דרבנן).

עקרונית אסור להניח ספרי קודש על פניהם - כאן משום החשש לבזיון התיירו.

ר"י ות"ק לא נחלקו אלא התייחסו למצבים שונים:

ת"ק - התייחס לכותל משופע שם הספר נח. לכן מתחת 10 טפחים הספר נחשב כנמצא ברה"ר (רה"ר תופסת 10 טפחים לגובה).

ר' יהודה - התייחס לכותל רגיל שם הספר לא נח. רק כשהספר יגיע לקרקע הוא ינות ורק אז הוא ייחשב ברה"ר (הספר נחשב כנמצא ברשות הרבים רק כאשר הוא נח).

דחיה לתירוץ - מצאנו ברייתא הקובעת:

מותר להחזיר את המגילה רק אם היא נמצאת במרחק 4 אמות.

אם המפתן הוא כרמלית ניתן לומר שחכמים חששו לאיסור תורה (שיעבירונו 4 אמות ברה"ר) ולא חששו לאיסור דרבנן (שיעבירונו מרה"ר לכרמלית).

אבל אם המפתן הוא רה"י - מדוע חששו חכמים לאיסור תורה אחד (שיעבירונו 4 אמות ברה"ר) ולא חששו לאיסור תורה אחר (שיעבירונו מרה"ר לרה"י)?

תירוץ א': המפתן הוא רה"י.

הסבר רב יהודה לתירוץ: ההיתר להחזיר מבוסס על שיטת ר"ש (הסובר שאיסורי דרבנן מתבטלים בפני כתבי הקודש).

הסבר רבה לתירוץ: ההיתר להחזיר הוא לפי כולם - כאן מדובר כשרבים עוברים על המפתן (ובבזיון גדול כולם מודים שאיסורי דרבנן מתבטלים).

שאלה:

מדוע כשהמגילה נפלה מהמפתן מותר להחזירה? (ואין חשש שתיפול לגמרי וילך להחזירה או להוליכה ד"א).

שאלה: מדוע לא חוששים שיעביר את המגילה מרה"ר (מקום נפילת המגילה) לרה"י (הבית) דרך הכרמלית (המפתן)?

תשובות: א. המפתן ארוך ולכן האדם יזכר באמצע הדרך. ב. מדובר בספרים ולכן בדרך כלל קורא מהם במקומם. ג. אנו סוברים שמהלך כעומד, ולכן גם כשהולך בלי הפסקה אנו קובעים שהלכתית המגילה הונחה בכרמלית.

תירוץ ב': המפתן הוא כרמלית. (שם החשש הוא רק מדרבנן ובדרבנן מקילים).

המשנה

אדן החלון - מותר לשים עליו ולקחת ממנו חפצים בשבת.

מיקום אדן החלון

1. אדן חלון פונה לרה"ר (בפונה לרה"י פשוט שמותר).
2. אדן החלון גבוה 10 טפחים מהרצפה (אם הוא נמוך מ10 טפחים הוא נחשב רה"ר).

יציבות הכלים על אדן החלון

3. ההיתר תקף רק לכלים שבירים (בהם אדם נזהר שלא יפלו לרה"ר).
4. ההיתר תקף רק לאדן הרחב מ4X4 טפחים (אם הוא צר מ4 טפחים חזקה שהכלים יפלו).

עירובין צח: (המשנה השניה) עד צט: (המשנה השלישית)

ביאורי מושגים

חיוב הפרשת תרומות ומעשרות - מהתורה - רק כאשר האדם המגדל משאירם אצלו, ורק כשנגמרה מלאכתם של הפירות. מדרבנן - כל הפירות חייבים במעשרות, וכן תיקנו שהפירות חייבים בתרו"מ מהרגע שעברו שלב משמעותי בגידול שלהם (עוד לפני שנגמרה מלאכתם) אלא אם כן אוכלם בדרך ארעי. לכן אדם האוכל בדרך ארעי עוד לפני שנגמרה מלאכת הפירות - פטור מתרו"מ.

זוהי שיטת חכמים, ר"מ חולק.

משנה

מותר לעמוד ברה"ר ולטלטל ברה"י - וכן להיפך (ובתנאי שלא יטלטל 4 אמות ברה"ר).

אסור להטיל מים או לירוק מרה"ר לרה"י - וכן להיפך.

ר' יהודה: רוק אסוף בתוך הפה נחשב כתלוש (ולכן אין לטלטלו 4 אמות ברה"ר).

רבא: המטלטל חפץ 4 אמות ברה"ר בלי שגופו יזוז - חייב

מהמשנה (האוסרת במקרה כזה) לא ניתן לדייק כרבא או נגדו (כיוון שלא ברור האם האיסור הוא מהתורה או מדרבנן).

רב יוסף: ואם הטיל מים מרשות לרשות - חייב חטאת.

אמנם צריך עקירה והנחה מעל מקום חשוב - אבל מחשבתו של האדם הופך את מקום העקירה למקום חשוב.

מודל דומה קיים בזורק לפיו של כלב - גם שם מחשבת האדם הופכת את המקום למקום חשוב.

לגבי הכשר טומאה מצאנו מח' תנאים על מעמד רוק שבפה:

ר' מאיר: הרוק נחשב תלוש (ולכן מכשיר לקבל טומאה).

ר' יוסי: הרוק נחשב מחובר (ולכן אינו מכשיר).

ר' יהודה: אם גילגל את הרוק - נחשב תלוש, אם לא גילגל את הרוק - נחשב מחובר.

ר' יוחנן: ר' יהודה בתחילה חשב שהרוק נחשב תלוש (במשנתו), ולאחר מכן חזר בו וסבר שהוא נחשב תלוש רק אם גלגלו.

ספקו של רבא

כשהשלפוחית שבה נאגרים מי הרגלים נמצאת ברה"י ופי האמה שממנה יוצאים מי הרגלים נמצא ברה"ר.

מה קובע את המקום השלפוחית שממנה נעקרו מי הרגלים או פי האמה שממנו הם יצאו.

המשנה

העומד ברשות הרבים ושותה ברשות היחיד

אסור - א"כ הכניס ראשו ורובו למקום המים.

וכן הדין בגת.

המשנה היא אף כחכמים.

חכמים (שהתירו לעמוד ברשות אחת ולטלטל ברשות שניה) - מודים שחפצים נחוצים אסור לטלטל ברשות אחרת.

האם מותר לעמוד ברה"י ולטלטל בכרמלית:

אביי: אסור.

רבא: מותר.

המח' משפיעה גם על פרשנות הביטוי - 'וכן בגת':

אביי: המשנה מתייחסת לטלטול בכרמלית.

רבא: המשנה מתייחסת לשתית יין שלא נתחייב עדיין במעשרות. (עיין ביאורי מושגים)

המשנה

מזחילה (מרזב המנקז מים מן הגג) הגבוהה מהארץ פחות מ10 טפחים
 מותר לקלוט ממנה בתנאי שלא יקלוט ישירות מהמרזב.
צינור הגבוה מהארץ פחות מ10 טפחים
 שופכים לתוכה מים אפילו ישירות.

מזחילה קרובה לקיר פחות מ3 טפחים - לכן היא עצמה נחשבת כרה"י (ואין לקלוט ממנה ישירות)

צינור רחוק מהקיר - ולכן הוא עצמו לא נחשב כרה"י (ומותר לקלוט ישירות ממנו).

ואם שטח הצינור גדול מ4X4 - הוא נחשב כרה"י ואין לקלוט ממנו ישירות.

המשנה

בור ברה"ר שחוליתו גבוהה מ10 טפחים
 ממלאים מהחלון שמעליו בשבת.
אשפה ברה"ר הגבוהה מ10 טפחים
 שופכים לתוכה מהחלון שמעליה בשבת.

רב הונא:

מדובר כשהמרחק בין החוליה לחלון גדול מ4 טפחים-

החידוש: רק אם החוליה גבוהה מ10 טפחים מותר לטלטל (כשהחוליה נמוכה מ10 טפחים המעבר מתבצע ברה"ר, כשהחוליה גבוהה מ10 טפחים המעבר מתבצע במקום פטור).

ר' יוחנן:

מדובר כשהמרחק קטן מ4 טפחים

החידוש: הבור והחוליה מצטרפים יחד לגובה של 10 טפחים.

אשפה של יחיד - חוששים שתתמעט באמצע השבת ולכן לא מתייחסים אליה כמחיצה.

אשפה של רבים (המקרה של משנתינו) - לא חוששים שתתמעט באמצע השבת ולכן מתייחסים אליה כמחיצה.

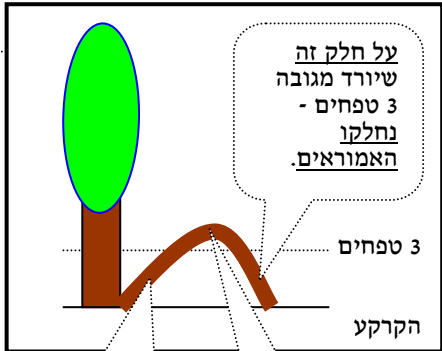
עירובין צט: (המשנה השלישית) עד ק: (סוף העמוד)

נתינת דמים על המזבח - עיקר כל קרבן בהמה הוא נתינת הדם על המזבח.
ברוב הקרבנות - יש לזרוק את הדם בשתי קרנות (צפונית מזרחית ודרומית מערבית) כך שהדם מגיע לארבעת הצדדים (מזרח, מערב, דרום וצפון) זריקה זו נקראת - שתיים שהן ארבע.
בחטאת - נותנים (ולא זורקים) את הדם באצבע על כל קרן וקרן.
בפסח, בכור ומעשר - מתנה אחת בלבד - שופכים את הדם על יסוד המזבח. (גם בשאר הקרבנות שופכים את יתר הדם) בחטאות הפנימיות - זורקים את הדם גם על הפרוכת ועל המזבח הפנימי ואכמ"ל.

המשנה

כיוון שהמקום לא הוקף למגורים - הוא נחשב רשות היחיד רק אם שטחו קטן מבית סאתיים (5000) אמות מרובעות - 70.7X70.7.

אילו שענפיו משתפלים למטה: אם הם מגיעים למרחק הפחות מ3 טפחים - המרחב שבין הענפים נחשב רה"י. שורשי אילן: אם הם גבוהים יותר מ3 טפחים מהקרקע - אסור לשבת עליהם.

חלק זה, שיוצא מהאדמה ולא מגיע לגובה 3 טפחים - מותר לכולם.

חלק זה שמעל לגובה 3 טפחים - אסור לכולם.

שורשים היורדים מגובה 3 טפחים למטה רבה: מותרים (פחות מ3 נחשב כקרקע). רב ששת: אסורים (כיוון שמגיעים מלמעלה). מהיכן מחשבים את גובה 3 הטפחים רב ששת: בכל מקרה - מהקרקע. רבה: אם העץ מוקף משני כיוונים בקירות - מסוף הקירות.

אפילו אם העץ יוצא מבית - רב ששת מחשב את הגובה מהקרקע (ואין אומרים שהבית כאילו מלא).

יישוב הסתירה בין הברייתות: אפשרות א': עלה בערב שבת - ירד. עלה בשבת - לא ירד. אפשרות ב': עלה בשוגג - ירד. עלה במזיד - לא ירד. אפשרות ג': הברייתות נחלקו האם כשעלה בשוגג אוסרים עליו (קנסו שוגג מחשש של מזיד) או לא.

הגמרא דוחה את האפשרות להצמיד את המח' הזו למח' בעניין דמים של קרבן שהתערבבו בקרבן אחר. זאת כיוון ששם זו מצוה וכאן זו עבירה.

שימוש באילן בשבת
 עלה על האילן - ברייתא א': ירד. ברייתא ב': לא ירד.
 אילן יבש - ברייתא א': אסור. ברייתא ב': מותר.
 הליכה על עשבים - ברייתא א': אסורה. ברייתא ב': מותרת.

יישוב הסתירה בין הברייתות: בימות הגשמים - אסור (לא בולט שהעץ יבש). בימות החמה - מותר (בתנאי שאין על העץ ענפים ופירות).

הגמרא מציעה כמה הצעות ליישוב הסתירה - אולם למסקנה הכל מותר כיוון שפוסקים כר"ש הסובר שדבר שאינו מתכוון מותר.

דרך ארץ

החיבור הפיזי שבין איש לאישה צריך להיות מלווה בחיבור נפשי.
אדם שמתחבר עם בת זוגו חיבור פיזי בלבד - הבנים שנולדים מחיבור זה אינם מהוגנים.

עירובין קא. (המשנה הראשונה) עד קא: (המשנה בסוף העמוד)

ביאורי מושגים

בניין ארעי - מהתורה אסור לבנות בניין קבע או להוסיף תוספת קבועה לבניין, חכמים אסרו גם אוהל ארעי. בהקשר זה יש לחלק בין שלושה סוגים של אוהל ארעי:

לפי תוס' העקרון במקרה ג' ובמקרה ב' זהה - חייבים רק כשמעוניינים בחלל.

- א. כשבנה רק מחיצות - מותר (ולפי רש"י מחיצה המתרת, כמו של סוכה, אסור).
- ב. כשבנה רק גג - אם נעשה להגנה מחום או גשם - אסור. סתם כך - מותר.
- ג. כשבנה גם מחיצות וגם גג - אסור (לפי תוס' ובעקבותיו השו"ע האיסור קיים רק כשמעוניין בחלל שבפנים).

בגמרא שלנו מחדש ר' יהודה שגם במקרה ג' כשמשנה את הסדר - מותר.

משנה

דלת נשלפת, או דבוקת קוצים הסותמת חור, או מחצלת של קנים - אסור לנעול בהם.

ואם היו קשורים ותלויים על המשקוף בלי לגעת בקרקע - מותר לנעול בהם.

במקרים אלו מותר גם כשהדלת נוגעת ברצפה, אביי: כשיש לדלת ציר. רבא: כשהיה לדלת ציר.

האמוראים דייקו דין זה מברייתא הסותרת את המשנה ומתירה גם כשהדלת נוגעת ברצפה.

ר' חייא: דלת אלמנה (דלת מלוח אחד או דלת בלי צירים המחוברת רק במסמרים) אין לסגור בה בשבת בשום מקרה. (כיוון שאז זה נראה כמוסיף לקיר ולא כסוגר דלת)

ר' יהודה: המסדר עצים למדורה, או ביצים על גבי האש או מטה - יש לשים קודם את החפצים המהווים את ה'תקרה' ואחר כך את ה'מחיצות' (להרחבה עיין בביאור מושגים).

משנה

פתיחת מנעול של דלת בשבת

ר"מ: כשהדלת ברה"י והוא עומד ברה"ר (או להיפך) - אסור. **חכמים:** בירושלים הקלו במקרה כזה.

הפתרון: יש לגדר את האיזור שליד הדלת במחיצות ואז איזור זה יהפוך לרה"י.

דעת חכמים:

רב פפא: חכמים מתירים לעמוד ברה"ר ולפתוח ברה"י (ההוכחה מירושלים היא מהתקופה שבה נפרצו פרצות בחומה ואז ירושלים הפכה להיות רה"ר).

רבא: חכמים מתירים לעמוד בכרמלית ולפתוח ברה"י.

דעת ר' מאיר

בתחילה - ר"מ אסר גם לעמוד בכרמלית ולפתוח ברה"י.

לבסוף - ר"מ חזר בו והתיר לעמוד בכרמלית ולפתוח ברה"י.

למסקנה

רבא: ר"מ וחכמים מסכימים גם לגבי כרמלית (שמותר) וגם לגבי רה"ר (שאסור).

רב פפא: ר"מ וחכמים מסכימים לגבי כרמלית (שמותר) וחולקים לגבי רה"ר.

כשמקום המנועול קטן מ4X4 טפחים אבל ניתן לחוק בו מקום של 4X4

חכמים: מסתכלים על מה שקיים בשטח ואין כאן 4x4 (והמקום מוגדר מקום פטור).
ר' מאיר: מסתכלים על הפוטנציאל ואנו קובעים שוירטואלית יש כאן 4x4.

מחלוקת זו משפיעה על יכולת העברת המפתח כשהמנועול נמצא ליד כרמלית:

חכמים:
המנועול נחשב מקום פטור - ומותר לקחת את המפתח מהמפתן ולשימו במנועול.

גזרתו של רב דימי:

חכמים מודים שאחרי שהעברנו את המפתח מהמפתן (כרמלית) למנועול (מקום פטור) אסור להעבירו לחלון (רה"י).

ר' מאיר:

אם המנועול בגובה מעל 10 טפחים - הוא נחשב רה"י - ואסור לקחת את המפתח מהמפתן ולשימו במנועול.
אם המנועול נמוך מ10 טפחים - הוא נחשב כרמלית - ומותר לקחת את המפתח מהמפתן ולשימו במנועול.

עירובין קא: (המשנה בסוף העמוד) עד קב: (המשנה בסוף העמוד)

ביאורי מושגים

יריעות אוהלים - התנאים (סוכה יט): נחלקו האם מתייחסים לאוהל נטוי כגג או לא. הסוגיה שלנו סוברת שכן (יריעות אהלים כאהלים) ולכן היא מתירה לבנות אוהל כזה - Δ רק אם היריעות לא מכסות שטח של טפח. הרמב"ם פסק כדעה השניה (שיריעות אהלים לאו כאהלים) ולכן השמיט בפסקיו את הדרישה הנ"ל.

משנה

בריה דלת המעובה בקצהו (שניתן להשתמש בו גם כעלי):

ר' אליעזר: אסור לסגור בו את הדלת (כיוון שהוא דומה למסמר - נראה כבונה),
ר' יוסי: מותר לסגור בו את הדלת (כיוון שהוא משמש ככלי - ברור שיוציאוהו)

רבן גמליאל הורה הוראה בטבריה בעניין בריח כזה, אולם לא ברור האם הוא התיר או אסר.

כשהבריה קשור בחבל חזק (בחזק המאפשר לשלוף בעזרתו את הבריה) - כולם מודים שמותר.

משנה

הלכה כר' יהודה

בריה הקשור לדלת ונגרר על הקרקע:

ת"ק: במקדש - מותר, במדינה - אסור, ר' יהודה: מותר בכל מקום.

בריה שאינו קשור אבל מונח בצד:

ת"ק: אסור בכל מקום, ר' יהודה: במקדש - מותר, במדינה - אסור.

כשהבריה משמש גם ככלי - מותר לנעול בו אפילו כשאינו קשור.

כשהבריה קשור ב:

חבל חזק מאוד - מותר אפילו כשהחבל קשור למשקוף ולא לדלת עצמה.

חבל סביר - מותר רק אם החבל קשור לדלת.

חבל חלש - אסור בכל מקרה.

בריה הנקמז (נכנס דרך הדלת לקרקע) - אסור (שנראה כבונה).

בניית אוהל בשבת

בניית גג ארעי - אסור מדרבנן.

תוספת לגג ארעי - מותר (ור' אליעזר אוסר מדרבנן).

בניית מחיצת ארעי - מותר.

תוספת לאוהל ארעי:
 כשיש כבר גג ברוחב טפח - מותר להוסיף חופשי.

דוגמאות למחיצת ארעי: 1. וילון.
 2. אוהל ללא גג (כזה - Δ).

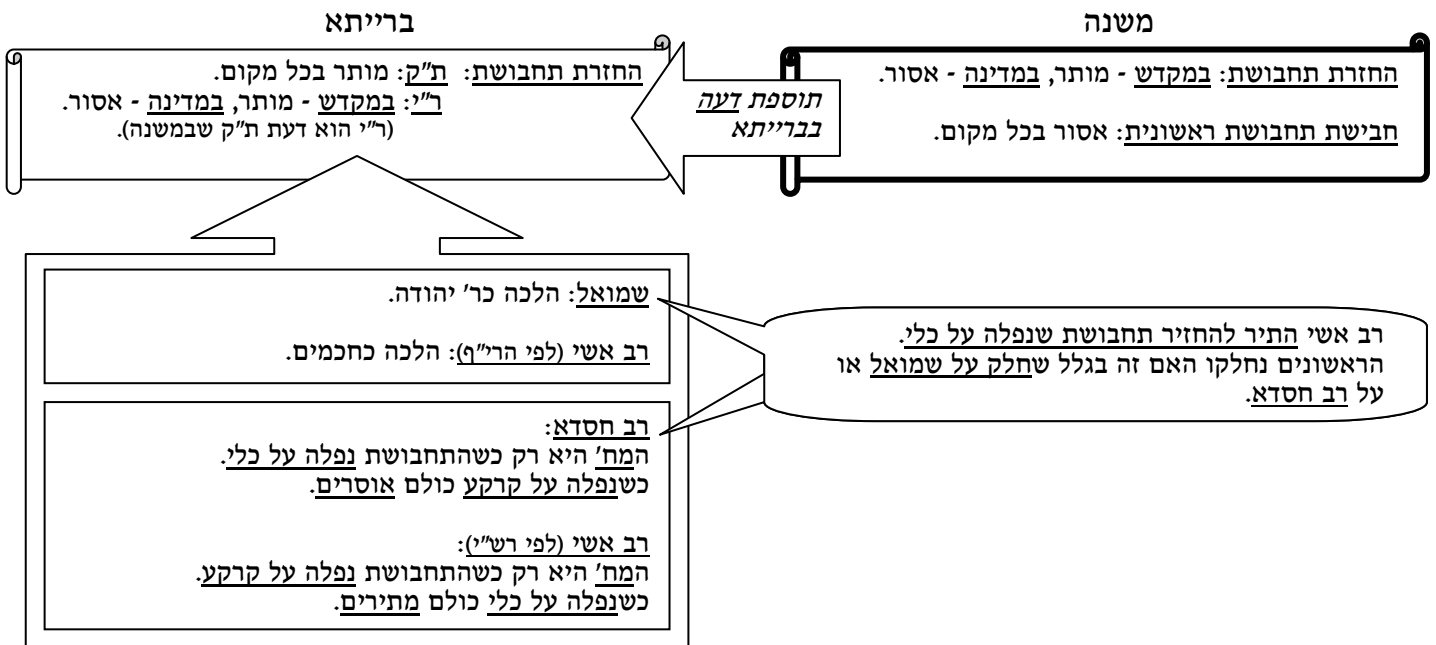
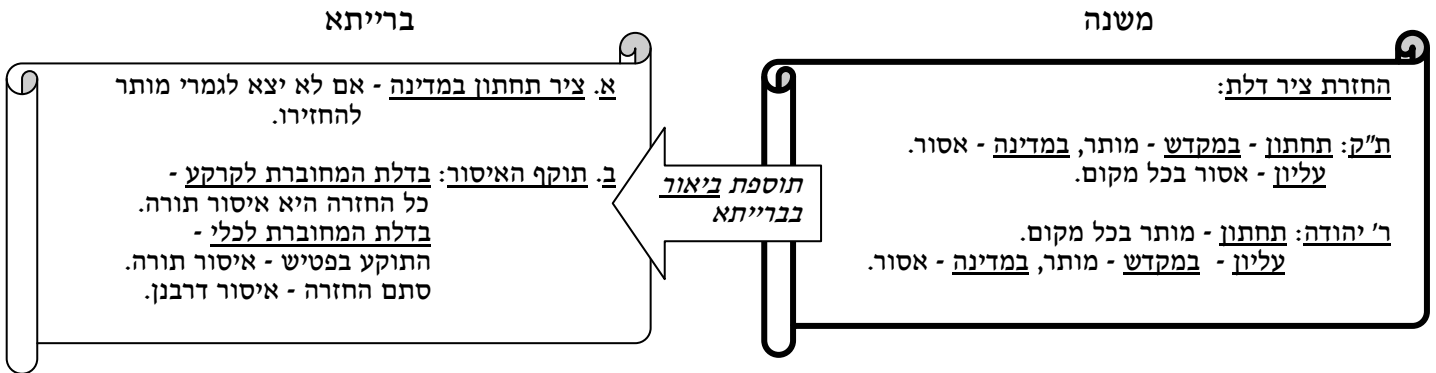
ובתנאי שהאוהל יענה על הדרישות הבאות:

א. המרחק בין היריעות בשלושת הטפחים העליונים - קטן מטפח. (טפח זהו הגודל המינימלי כדי להחשיב גג)

ב. השטח שכל יריעה מכסה - קטן מטפח.

בסוגיה המקבילה במסכת שבת מופיעה דרישה נוספת אם האוהל נמצא מעל מיטה אסור שהיריעות ירדו מתחת למיטה.

כובע שלא מהודק לראש - אסור ללבושו מחשש שיעוף ברוח ויבוא לטלטלו.

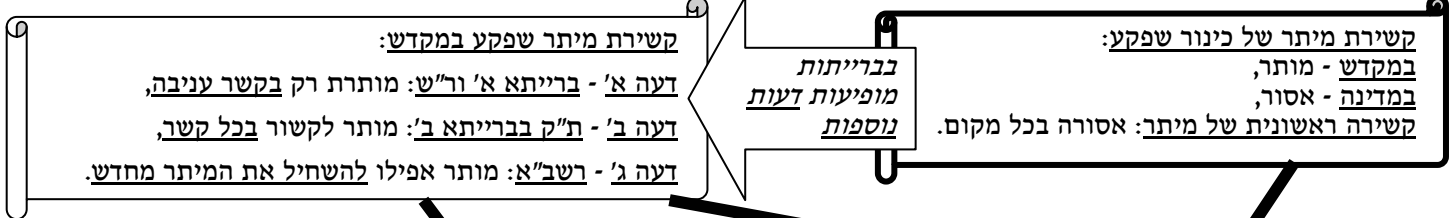
עירובין קב: (המשנה בסוף העמוד) עד קד. (המשנה)

ביאורי מושגים

בגדי כהונה - כהן הדיוט מחויב ללבוש 4 בגדים - מכנסיים, מגבעת, אבנט (חגורה) וכתונת. המכנסיים והכתונת הם הבגדים הבסיסיים בעוד שהמגבעת והאבנט הם תוספת כבוד וקדושה. בזמן העבודה חובה ללבוש את 4 הבגדים. כהן שלבש בגד נוסף או שהיה חסר לו בגד כהונה - עבודתו פסולה, כיוון שהכהן הכשר לעבודה הוא כהן במדים. בזמן הוצאת הדשן אין צורך בכהן במדים ומספיק כהן בבגדים בסיסיים לכן מוציאים את הדשן בשני בגדים בלבד - מכנסיים וכתונת.

ברייתות

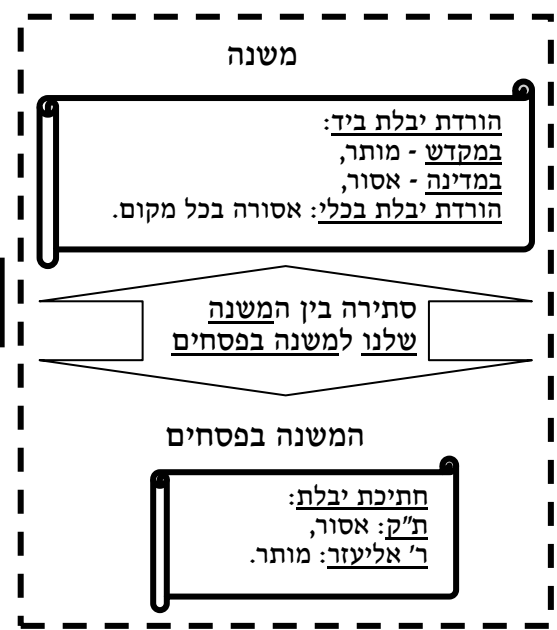
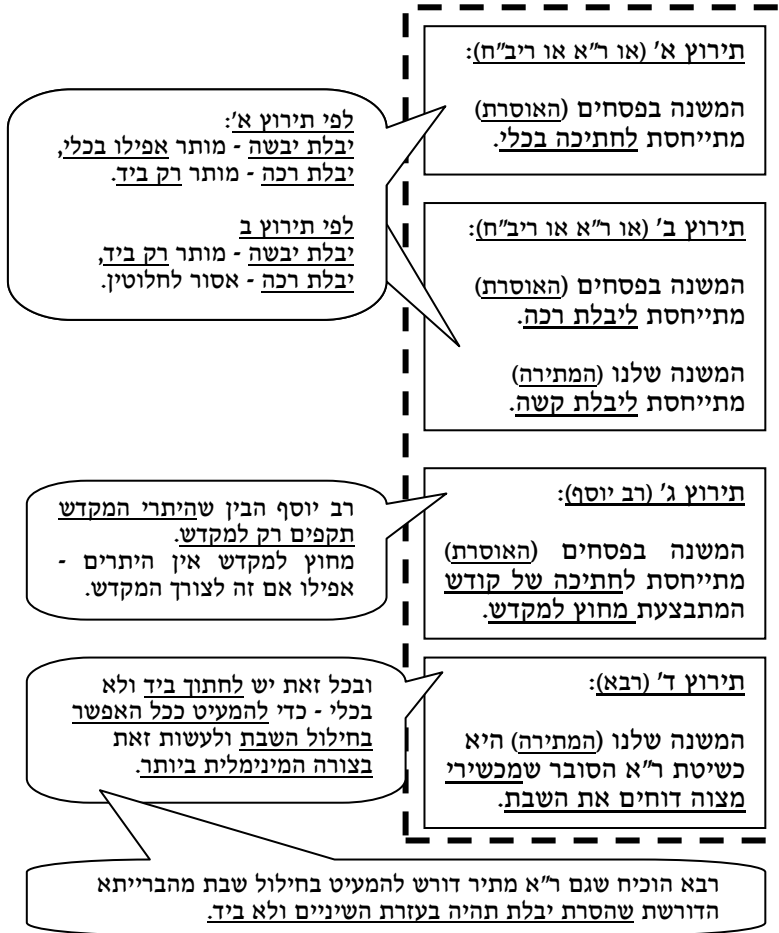
משנה

טעמה של דעה א' (המתירה רק קשר עניבה):
אפשרות א': אסור להכין מכשירי מצוה בשבת - לכן מותר לקשור רק בקשר עניבה (קשר זה מותר מהתורה).
אפשרות ב': עקרונית מכשירי מצוה מותרים בשבת - אבל כאן אסור כיוון שאין צורך מציאותי בקשר רגיל, או שיש צורך מציאותי אבל גוזרים כדי שלא יבואו להתיר היכן שאין צורך מציאותי.

טעמו של ת"ק שבמשנה וטעמם של דעות ב' וג' בברייתות:
 ניתן לעשות מכשירי מצוה בשבת (כשיטתו של ר"א) ובתנאי שלא יכלו להכינם מע"ש (בניגוד לשיטת ר"א).

האפשרות השניה מסתדרת רק עם ברייתא א' ולא עם דעת ר"ש.

משנה

חבישת גמי על מכה:
במקדש: מותר,
במדינה: אסור.

ואם רוצה להוציא דם -
אסור אפילו במקדש.

ר' יהודה בר' חייא:

חגורה קטנה מוגדרת ייתור בגדים ואסור לשים אותה על המכה.

ר"י (לפי גירסא ב' ור"ח):

בד הגדול מ3X3 אצבעות מוגדר כיתור בגדים ואין לשימו על מכה.

ר"י (לפי גירסא א'):

כל בגד שאינו במקום של בגד כהונה - אינו ייתור בגדים ומותר לשימו.

הדעה הראשונה והשניה לא בהכרח חלוקות.

ייתכן שהדעה השניה מודה שחגורה קטנה הינה ייתור בגדים מפאת חשיבותה.

במקום של בגד או במקום שעובדים בו כולם מודים שאפילו חוט
אחד חוצץ ופוסל!!!

עירובין קד. (המשנה) עד קה. (סוף המסכת)

ביאורי מושגים
כלי חרס - שונים משאר הכלים בשני מאפיינים מרכזיים (שמהם נובעים הבדלים נוספים כמו איסור הכנסה למקדש):
 א. תהליך ההיטמאות - מקבלים טומאה לא במגע אלא רק כשהטומאה נמצאת בתוכם (או אם זב הסיט את הכלי).
 ב. תהליך ההיטהרות - אין להם טהרה במקוה - שבירתן זו היא טהרתן!!!

משנה	ביאורי מושגים
1. מותר לבזוק מלח בשבת על גבי הכבש של המזבח.	כיוון שאיננו מבטלים את המלח לכבש (כדי שלא יהיה תוספת לבניין) מותר לבזוק מלח רק לפני עליה שאינה עבודה (העלאת עצים) בעבודה שהיא מלאכה אסור שתהיה חציצה בין הרגליים לכבש.
2. מותר למלא בשבת מים בעזרת הגלגל מהבורות שבעזרה.	מותר לפזר תבן בחצר (כיוון שאינו מבטל את התבן לא נחשב כבונה) ובתנאי שיעשה זאת בשינוי.
3. מותר למלא ביר"ט מים מבאר הקיר (שהיתה מחוץ לבית המקדש).	מחוץ למקדש אסור למלא מים מבאר, מחשש שישתמש במים לפעולות אסורות (השקאת שדהו, שריית כותנה וכי"ב).
	ישנה באר מסויימת שעליה היתה מסורת מימים עברו, ורק היא היתה מותרת.

קושיה:
 הרי מצאנו מקומות שבהם חז"ל אסרו להשמיע קול?
תשובה:
 במקומות אלו או שהקול הוא קול נגינה או שהאיסור הוא מדין צדדי ולא בגלל השמעת הקול (למשל אסור לשחק עם אגוזים מחשש שישווה גומות ואסור למלא מים מבור מחשש שישתמש במים לשימוש אסור)

מותר להשמיע קול סתמי בשבת, אסור להשמיע קול נגינה בשבת (מחשש שיתקן כלי שיר)

משנה	ביאורי מושגים
כיצד להוציא שרץ שנמצא בבית המקדש: ריב"ב: ללא שום עיכוב אפילו אם יטמא את אבנטו. ר' יהודה: בכלי שאינו מקבל טומאה אפילו אם יתעכב.	טעם המח': האם יותר חמור להשהות טומאה (ויש להוציאה בהקדם האפשרי) או שיותר חמור להרבות טומאה (ואין לגרום טומאה נוספת).
מהיכן מותר להוציא שרץ בשבת	רשב"נ: עד למזבח - איסור טומאה חמור - לכן הכהנים נטמאו בשבילו. בשאר העזרה - איסור טומאה קל - ולכן הכהנים לא נטמאו שם.
ר' עקיבא: מכל העזרה.	ר' עקיבא: עד המזבח - לויים לא יכולים להכנס - ולכן הכהנים חייבים להיטמא. בשאר העזרה - לויים יכולים להיכנס - ולכן עדיף שהלויים ייטמאו.

ר' יוסי: כלי חרס טמא - לא יכול להיות אב הטומאה - ולכן המכניסו למקדש - פטור.
שמואל: שרץ - אין לו טהרה במקוה - ולכן המכניסו למקדש - פטור.
בהתחלה: הגמרא תלתה את מח' התנאים במשנתנו בשיטת שמואל.
למסקנה: כל התנאים חולקים על שמואל!!!

הערות:

1. כשכולם באותה דרגת טהרה כולם מודים שכהן קודם ללוי ולוי קודם לישראל.

2. כהן בעל מום וכהן טמא:

רב: עדיף טמא (שהרי טומאה הותרה בציבור).
ר' אלעזר: עדיף בעל מום (שהותר באכילת קדשים).

לכולם מותר להיכנס להיכל כדי לבנות, לתקן או להוציא את הטומאה.

מהם סדרי העדיפויות:

ברייתא א': עדיף ישראל טהור על פני כהן טמא.

ברייתא ב': עדיף כהן טמא על פני ישראל טהור.

ציטוט מהמשנה

ר"ש:

1. כשהתירו חכמים התירו לך משלך.

2. מה שהתירו במקש התירו משום שבות.

מה ר"ש מחדש

1. לאדם שיצא מהתחום עד 15 אמה מותר לחזור - כיוון שכשמודדים את התחום מורידים 15 אמה טווח ביטחון.

2. התירו במקדש לענוב מיתר של כינור שפקע ולא לקשור אותו - כיוון שמתירים במקדש רק איסורי דרבנן (עניבה) ולא איסורי תורה (קשר רגל).